

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 2

CHAPTER NAME: BILASYABANI KADAPI ME

NA SRUTA

PPT-1

CHANGING YOUR TOMORROW

द्वितीयः पाठः

बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता

Expected Learning Outcome

सामान्य उद्देश्य : (General Objective)

- १ . छात्राणाम् नैतिकज्ञानस्य वृद्धिः
- २ . प्रत्युत्तनमतिता

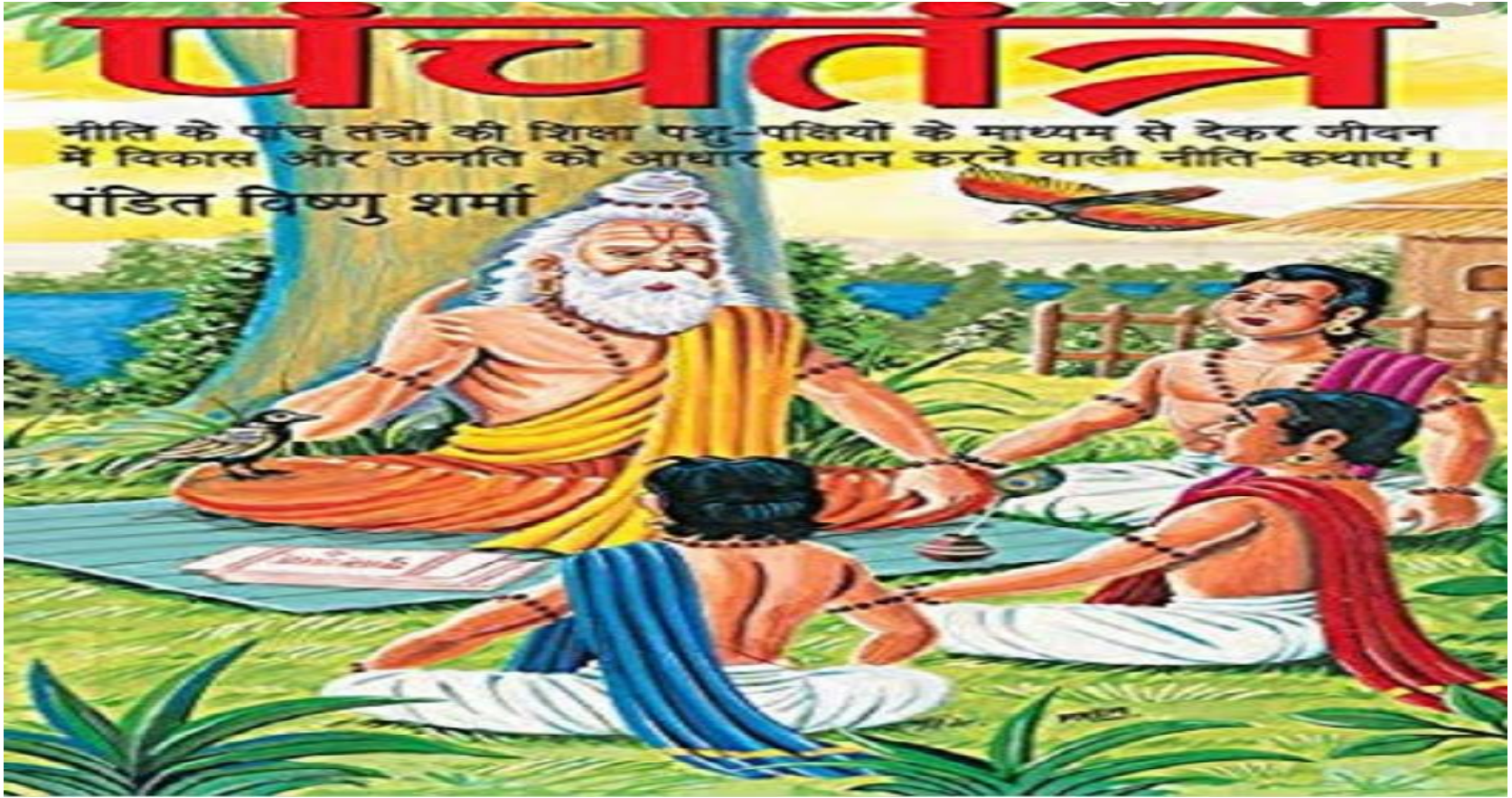
विशेष उद्देश्य : (Specific Objective)

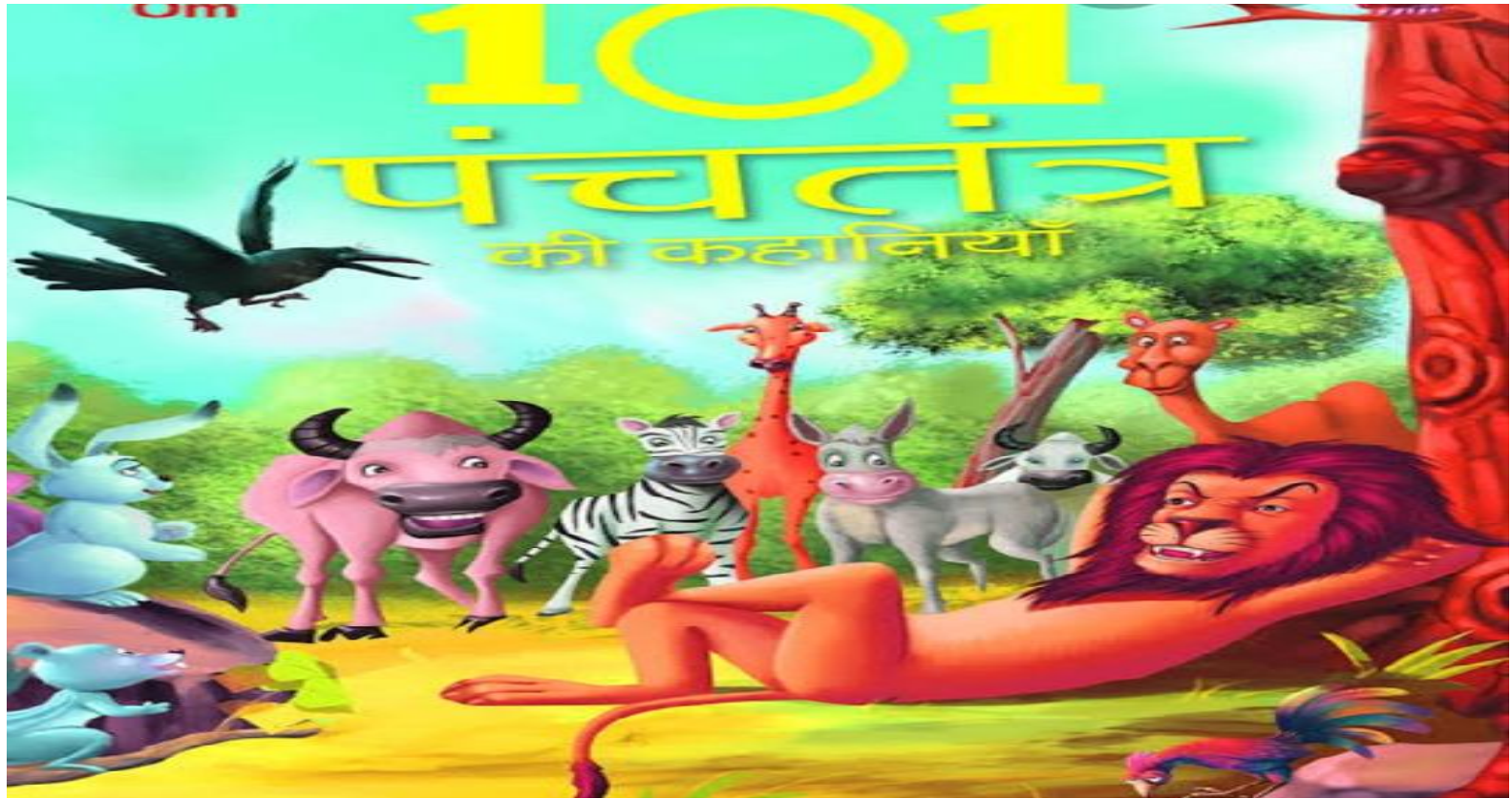
- १ .संस्कृतभाषायाम् अभिरुचिः उत्पादनम् ।
- २ .श्रवण-भाषण-लेखन-पठनकौशलानां सम्पादनम् ।
- ३ .छात्राणां शब्दभण्डारस्य विकासः ।

पांचतंत्र

नीति के पांच तंत्रों की शिक्षा पशु-पक्षियों के माध्यम से देकर जीवन में विकास और उन्नति की आधार प्रदान करने वाली नीति-कथाएँ।

पंडित दिष्णु शर्मा

उपक्रमः अयं विषयः पञ्चतन्त्रात् आनीतः । पञ्चतन्त्रस्य अथम् – पञ्चानां
तन्त्राणाम् समोहारः, मित्रभेदः, मित्रसम्प्रप्ति, काकोलुकीय, लब्धप्रणाश
तथा अपरीक्षित कारकः पशु पक्षिणाम् माध्यम जगतः नैतिकज्ञानम्
प्रदानम् ।

[प्रस्तुत पाठ संस्कृत के प्रसिद्ध कथाग्रन्थ 'पञ्चतन्त्रम्' के तृतीय तन्त्र 'काकोलूकीयम्' से संकलित है। पञ्चतन्त्र के मूल लेखक विष्णुशर्मा हैं। इसमें पाँच खण्ड हैं जिन्हें 'तन्त्र' कहा गया है। इनमें गद्य-पद्य रूप में कथाएँ दी गयी हैं जिनके पात्र मुख्यतः पशु-पक्षी हैं।]

अव्ययप्रयोगः

कस्मिंश्चित् वने खरनखरः नाम सिंहः प्रतिवसति स्म। सः कदाचित् इतस्ततः परिभ्रमन्
क्षुधार्तः न किञ्चिदपि आहारं प्राप्तवान्। ततः
सूर्यास्तसमये एकां महतीं गुहां दृष्ट्वा सः
अचिन्तयत्-“नूनम् एतस्यां गुहायां रात्रौ कोऽपि
जीवः आगच्छति। अतः अत्रैव निगूढो भूत्वा
तिष्ठामि” इति।

कस्मिश्चिन्त् (कस्मिन् चित्)	-	किसी (वन में)
क्षुधार्तः (क्षुधा आर्तः)	-	भूख से व्याकुल
अन्तरे	-	बीच में
निगूढो भूत्वा	-	छिपकर
सिंहपदपद्धतिः	-	शेर के पैरों के चिह्न
रवः	-	शब्द / आवाज
यावत् – तावत्	-	जबतक, तबतक
समयः	-	शर्त

EXTRA QUESTIONS

१. अय विषयः कस्मात् ग्रन्थात् अनितः ?
२. 'पञ्चतन्त्रस्य' कथाग्रन्थस्य विशेषता किम् ?
३. 'पञ्चतन्त्र' कति विद्या ? (मित्रभेद, मित्रसम्प्राप्ति, काकोलुकीय, लब्धप्रणाश, अपरीक्षित)
४. पञ्चतन्त्रे कति श्लोकाः सन्ति ? ९०० श्लोक **70 (stay)**
५. काकोल्लुकीय पञ्चतन्त्रस्य कः ग्रन्थः (तृतीय)
६. किम् नाम अव्ययम् ?

वाक्यगठन-

अपि

परितः

अमितः

प्रातः

च

एव

गृहकार्य -

बुद्धिर्यस्य बलं तस्य उपरि एकं गल्पकथनस्य अभ्यासं कुरुत ।

ODM EDUCATIONAL GROUP